

földmivélés, ipar és kereskedelem helyzetét.

Ezután a magyaros, a hosszú, munkás élet tapasztalataiból magvas beszéd után Szabó Kálmán csak magára vethet, ha elbukik. Miért nem lépett fel ellenzéki zászlóval, hisz magyar szíve, családjának multja, az iránybeszédben kifejtett meggyőződései is zászlónk alá vonzzák, vezetnek, akkor bizonyosan megválasztottuk volna.

Most pedig fejezem a cikkelyemet. Nem fontoskodás diktálta. Csupán a hangulatról számoltam. Az ünnepi mezből hámoztam ki a szónokokat, mert szükséges, ha pongyolában is ösmerjük az ellenfeleinket. Ugy hiszem, hogy ki mire méltó: megkapta?

Ijabb Móríc Pál.

A debreczeni sertéskereskedelem és tenyésztés válsága.

(A vásártéri sertésrakodóról. — Az állategészségügyi körzetekről. — Két állategészségügyi commis voyageréről. — Állatforgalmi politikánkról.)

I.
A vásártéren építendő sertésrakodóval, hízalósainknak és sertéskereskedőinknek, egy igen régi és kedves vágya teljesülne. Hogy ez olyan ólónalában közeledik a megvalósulás felé, tudtommal talán senki sem vádolható, mert a bürokratikus eljárás a haladásnak nehéz akadályokat gördít útjába. Hiszen nálunk a bürokrácia vagy még rosszabbul, magyarul kifejezve, a czopf a legnagyobb szerencsetlenségnek sem akarja útját állani.

Az érdekeltek felszólítására viszem a tárgyat a nyilvánosság terére és ha nem is adom le cikkemben azon malicziósus megjegyzéseket, melyeket ezen ügy látszólagos kösítettői ellen az érdekeltek felhoztak, jó szolgálatot vélek tenni, ha egyrészt, a felháborodott tömeget esondósítani szándékozom biztató reményekkel, mert tenylez közvetlenül a megvalósítás előtt vagyunk, másrészt az intéző és vezető köröknek, néhány szóval el akarom mondani a sürgetes jogosultságát és ezen rakodónak a sertéskereskedelmünkben, hivatott fontos szerepét. Mellesleg megjegyzem, hogy e politikai világban — az érdekeltek jó része, akiket eddig szajkosárral pórázon vezettek — es hamisítatlan kormánypartiak voltak — elkeseredésükben lelkes hívei lettek az ellenzéki tábornak.

A rakodó felépítése, csak bevezetése lenne, azon atalakulásnak, amelyet ez sertéskereskedelmünkre és hízalási üzemünkre maga után hozni fog. Az új rakodóról, minden hízaló tulajdonos vágyt fog bevezetni saját telepére.

Azon hízalós, kinek vágánnyal van ellátva a telepe, az sertéseivel tovább speculálhat, sertéseit jobban felhízalhatja, a rakodásnál ninesen veszélynek kitéve, mert kényelmesen, megerőltető mozgás nélkül, helyezhe i el sertéseit a vasuti kocsiba. Ezen két dolog, a hízalás fokozhatósága, a hízott sertéseknek veszélytelen berakása a vasuti kocsiba, a legnyelgebb és legsarkalatosabb követelménye ezen üzletágnak és így nagyon is jogos tehát, a sertésrakodó tárgyában a sürgetésük és el nem ítelhető imáron zajongó viselkedésük.

A rakodó felépítésével a sertéskereskedelem is nagy előnyt biztosít magának. A galicziai határig fekvő nagyobb vidéki vá-

rosok hízott sertés anyagért szívesen keresik fel, mint legközelebbi piacot — Debreczent. Van is itt mindig áru és a vevő meg is találja keresletét; de megvett sertéseinek a több kilométernyi távolságban fekvő rakodóhoz való elszállítása oly költséges, fáradságos és veszélyes, hogy az a ki egyszer megpróbálta, inkább megyen a távolabbi Kőbányára sertést venni, csak hogy megkímélje magát, az itten reá várakozó fáradságtól. Állandó vevőink közül, az utóbbi években igen sokat veszítettünk el és visszajövetelüket, csak a vásártéri rakodó felépítésével helyezték kilátásba.

Az Ausztriába irányítandó sertéskereskedelmünknek nagy előnyre lenne, az állategészségügyi körzetek felállítására. Értjük ezalatt azt, hogy Debreczen nagy területét felosztanók körökre; az egyik körben fellépett fertőző állati betegség, a másik kör állatainak szabad forgalmat enged, vagyis mind egyik kör, egy külön területet képez és egyik nem zavarja betegség esetében a másik forgalmát. Ez egy olyan fontos engedmény, hogy minden alkalmat föl kellene használni és minden erőnket igénybe venni annak megvalósításáért. Nem fenyegetne bennünket az a rém, hogy mint most is, ha Debreczentől a várostól hatvan kilométernyire a Köselyszegen egy sertés elhull, azért már nem lehet Debreczenben vásárt tartani, vagy ha egy borju elhull Sámsonban lefeneben, Debreczenből már nem lehet Ausztriába marhát szállítani.

Az Ausztriával kötött állategészségügyi egyezménynek, ezen clausula, a mely jogot ad nekünk ilyen körzetek felállítására — egyik legszebb vívmánya, a melylyel a földmivélésügyi miniszter, a nagyobb határral bíró városoknak kedvezni akart. Hogy hol vannak az akadékoskodások, hogy ezen fontos engedmény még eddig, Magyarország egyik nagyobb városában nem érvényesülhetett, — nem tudom. Ugy tűnik föl nekem az egész, mint a primmadonnának adott babékoszoru, melybe ugyan gyönyörködhet, de csak leltári darab marad, mivel a zálogház értéktelenné minősíti.

De ha eljön az idő, hogy egyes városok kérészkolják ezen nagy horderejű, de eddig csak papíron levő egyezményt, akkor Debreczen lesz az utolsó a kedvezményesek között, mert ezen nagy területet, — azzal az adoptált és a tanács emlőin erősödő két állatorvossal — kik közül az egyik csupán ellenőrző közeg lenne — tehát nem számít — állategészségügyile: jól kezelni nem lehet. S ha csakugyan lehetne is ezen területet valahogyan egy állatorvossal kezelteni, akkor sem törüli ki a város azzal az egy állatorvossal a németnek a szemét; mert ennek a körzeteknek az életbeléptetése az osztrák belügyminisztertől függ és az igen bizalmatlanul fogja fogadni, hogy 160,000 holdnyi területen egy felügyelő állatorvos alkalmazása elég legyen.

Mult év folyamán a körzetek tárgyában el is jött hozzánk Lestyánszky Sándor min. tanácsos és Graesányi Gyula állategészségügyi felügyelő, hogy a felállítandó körzetek tárgyában a városi hatósággal értekezzenek. Értekeztek is többször, a rendes sorrendet betartották, vagyis anketettek, azután ban ketettek, de körzeteket a mai napig nem kaptunk. — hanem csodálatos módon kaptunk két új ültetvényt, még pedig két állami állatorvos formájában, a kiket úgy hiszem, a körzetek helyett ezen látogatásnak köszönhetünk.

E hatalmas elemek közzénk jutva berendezkedtek közösen és mint commisvoyagerök kezelik az állategészségügyet és nem

erodálom hogy állítólagos nagy összeköttetések, a méltóságos barátság és nagyságos rokonság czimén, mellyel derűre-borura dicsekednek, hipnotizálva az állategészségügyi felügyelőséget és minden fölöttük levő hatóságot, nem szólnak bele ötletszerű hivataloskodásukba.

Állatforgalmi rendeleteink igen elkésredetté tették kereskedőinket és mindig újabb terhek és sikanériakkal kell megküzdenniök. Mind ezen dolgokról és a földmivélésügyi kormányának összes állategészségügyi és forgalmi ténykedésekről, az állami költségvetés tárgyalása alkalmával — készülő röpiratommal fogok kedveskedni a kegyelmes urnak és a közönségnek.

Steiner Jakab
állatorvos.

Egy pap mint főkortés.

(A nagy-létai kormánypartí kudarc.)

Hogy mily következményekkel jár, ha a papság a kortéskedésbe beleegyeedik, bizonyos reá, a Tisza-városnak, Nagy-Várad egyik nagjának, a református Csák Máténak az esete, a ki egy kormánypartí jelölt érdekében nem átal kortes körútra menni és egy saját érdemes lelkes társa ellen kortes módon izgatni, szájalni. Mi elítéljük ezen tévelygést és épp azért készséggel adunk helyet az alábbi nagy-létai levelek, mely szomoruan bizonyítja, hogy Csák Máté váradí ref. lelkes főkortés zászló gyanánt, miként lobogtatta a palástját. A levél így hangzik:

(Nem sikerült kormánypartí programbeszéd Nagy Létán.)

Váradí Zsigmond a hosszupályi választókerület kormánypartí képviselője e hó 19 kén Nagy-Létán a kerület legnagyobb községében programbeszédet akart tartani, mivel pedig Nagy-Léta község magyarsága ösidoéktől fogva ellenzéki s mivel a lelkes hazafias nép papját és jelöltjét Marjai Pétert rajongva, imadáság tisztelev szereti; de egyszersmind szereti őt az egész kerület megvásárolhatatlan ellenzéke, oly lelkesültség fogta el a kebleket, s oly leirhatatlan volt a Marjai partíak fellépése úgy a férfiak, mint a hon leányok részéről, hogy szóhoz jutni már csak azért is lehetett denné vált, mivel legnagyobb ellensége a véres szaju Csák, a szilárd, a tiszta jellemű Marjai szemelye ellen élesen kikelt; a mit pedig a lelkesedéstől örömmámorban uszó hazafias nép forrón szeretett papjáról hallani egyáltalában nem akart

A milyen nagy a választók ragaszkodása Marjaihoz, épen olyan nagy az ellen-szenv és gyűlölet a megye kormánypartí intező köreiben. Elhatározták, hogy Marjait ezen a választáson minden körülmények között elejtek. E czélból személyes hajszát indítottak ellene. A kormánypartí jelölt maga mellé vett valami Csák Máté nevű váradí papot. Marjainak régi ellenségét, kivel már előzőleg két községben személyeskedett Marjai ellen és ócsárlásaikat a nagyváradí „Szabadság” czimű ugynevezett „Muszály lap” (melyet minden község megyei határozat szerint köteles járatosni) túlozva közölte is. Mindezekből Marjai hívei és választói arra következtettek, hogy jelöltjüket itt a maga fészkeben is inzultálni akarják, így történt, hogy a nép a nevezett alkalomra óriási tö-

megkebe gyült össze a piac téren s egy asztalos mester házából, hol a Marjai zászlók letéve voltak, zászlókat ragadva, válsztási nótákat énekelve tüntetett. A piac tere közeledő, 40-50 oláhból álló kóres tömeg élen vezette a jelöltet három oláh lovas legény, köztük egy dobánybevaltó hivatali állami szolgálatban levő felbérelt őrs és ezek a békésen daloló tömeg közzé vágattak s az oláhok közül néhányan követtek őket, botokat emelgetve, mindenképen verekedést akartak provokálni, de a józan magyar közönség kitért a piszkolódók elől. A jelölt és kísérete ezek szerint a folytonos éneklés és Marjai szakadatlan viharos élettése miatt nem beszélhetett és néhány szóból álló dühös kifakadás után, melyből kivált a kofaszájú Csák váradi pap akart résztvenni magának azáltal, hogy Marjai lelke tisztaságát sározza s jelleme szilárd-ságán esorbat útve a saját népe előtt czégerül és guny tárgyul állithassa; de e gonoszság nem sikerült nékie, mert hosszú orral a nép óriási hahotái között dühöngve távoztak el.

A Marjai pártiak közül ketten hárman páleza ütést is kaptak, nevezetesen a n.-léta községi bíró Szirma István egy Bun Sándor nevű embert mellbe vágott, a községi fő jegyzője pedig egy L. Nagy Imre nevű köv. v. góhidi biztost megfenyegetett, továbbá egy Nagy Balint nevű gazdálkodó embert több oláh rárohanva megvertek; szóval a kuriai bíraskodás korszakának kezdetén szokott vitézi módon viselkedtek.

Mindez elkerülhető lett volna, ha Csák váradi pap ócsárkodó kortes utra nem indul, vagy ha a jelölt és társai a teljesen külföldi álló oláh város részben tartották volna meg beszédjüket, de ők N.-Létán minden áron botrányt akartak előidézni és természetesen nyultak a darázs fészekbe; ezért vették el a jutalmukat.

Dr. Varga Lajos programbeszéde.

Debreczen, szeptember 23.

Debreczen harmadik kerületének függetlenségi és 48-as Kossuth-párti jelöltje, ami egyik büszkeségünk: Dr. Varga Lajos tegnap tartotta meg programbeszédét. Érdeklődés vezette oda pártfeleinket, özönlött polgártársaink tömege s csakhamar minden zugában megtelt a Korona vendéglő tágas nagy terme. Nem maradt üresen egy talpalatnyi hely sem. A karzat majd leszakadt választó polgártársaink nagy tömege alatt. Sokan a folyosón szorongtak, mások az udvarról hallgatták Dr. Varga Lajos beszédét.

Ez a nagy érdeklődés a dr. Varga Lajos beszéde során leírhatatlan lelkesedéssé változott rá. Magvas, mély tartalmú s igazán költői lendületű beszéd volt ez, amelyet a gondolatok gazdagsága s a megdönthetetlen érvek sokasága tett még ragyogóbbá. Meggyőző erővel hatottak a dr. Varga Lajos szavai. Tombolva fejezte ki lelkesedését, tetésését s elismerését a választók serege s az elhangzott beszéd után büszkeséggel kiáltotta:

— Éljen a mi jelöltünk, dr. Varga Lajos!

Ilyen spontán megnyilatkozása a szeretet, elismerés és lelkesedésnek nyilvánvalóvá

teszi, hogy polgártársaink most még kitaróbb buzgósággal hatnak oda, hogy szavazataikkal diadalra segítsék a függetlenség lobogóját s érdemes jelöltjét a harmadik kerületben is. Ez ami legfőbb óhajunk s ez lesz mindn ajunk legnagyobb büszkesége.

Dr. Varga Lajos:

Mélyen tisztelt választó Polgárok!

Mindenekelőtt engedjék meg nekem azt, hogy most midőn nekem csekély személyemnek legelső alkalommal van szerencsém önökkel szemtől szembe állanom: önöket szívemnek belső melegével, lelkemnek igaz örömeivel üdvözöljem. Engedjék meg azt, hogy szívem belső melegével és halálával mondjak önöknek köszönetet azon kitüntető bizalomért, amely bizalommal engemet, a társadalomnak egy szerény munkását, egy ismeretlen alakját arra kitüntető állásra jelelni szívesek voltak, amely kitüntető állásról nemcsak a polgároknak, hanem az egész államnak, az egész Magyarországnak javát, dicsőségét szolgálhatjuk.

Mélyen t. választó polgárok! Megérkezett az ideje ismét annak, hogy az ország lakossága felemelje szavát az ország nagy dolgainak intézésében. Elérkezett az ideje ismét annak, hogy az országnak népe követeket küldjön az ország nagy tanácskozó termébe, hogy ezek a követek kifejezést adjanak az ország lakosai kívánságának, óhajának, hogy ezek a követek cselekedjék meg mindazt — és csakis azt cselekedjék, ami az ország lakosságának, az ország boldogulásának javára szolgál, ami Magyarországnak dicsőségét és javát előmozdítja.

Mélyen t. választó polgárok! Az 1848 előtti országgyűlést kiváltságos rendeknek követői alkották; azok, akik születésöknél, társadalmi állásuknál fogva ily kiváltságos joggal nem bírtak, csak az adót fizették, csak katonáskodtak, csinálták a vármegyé utjait, robotoltak földes uraiknak, de azoknak szavuk az ország dolgaiban nem volt. Az 1848-iki rendi alkotmány megszünt s helyt adott a népképviselési rendszernek.

T. választó polgárok! Egy néhány nap múlva itt lesz az ideje annak, hogy kifejezést adjanak, hogy milyen elvekkal és milyen irányban kívánják önök az ország dolgainak intézését. De t. választó polgárok ez a szavazat kinyilvánítása lesz annak is, hogy helyeslik-e önök azoknak az elveit, egyetértnek-e azokkal az irányokkal, akik és amily irányokkal meghamisított nemzeti véleményre alapítva — fájdalom mindig többségben — intézték az ország dolgait?

Gyakorolni fogják választó jogukat, azt a legszebb, legbecesebb, legfelségesebb jogot, mely nem azért adatott a népnek, hogy azzal vissza éljen, hanem azért, hogy azzal az egész országnak javára működjen. Ezt a legdrágább, ezt a legbecesebb jogot a szívnek, a lelkiismeretnek igaz meggyőződésével, a becsület szerint kell gyakorolni (Ugy van!) és nem úgy, amint azt a pillanatnyi önérdek és nem úgy, amint azt a pillanatnyi nyomás avagy a parancsszó, avagy a felsőbb nyomás parancsolja. Mert azok, akik az önérdeknek, avagy a hatalmi nyomásnak engedve gyakorolják ezt a legbecesebb jogot, azok visszavonják ezt a legbecesebb jogot, azok ellenélt, sőt árulást követnek el az elvek ellen 1848 év előtti rendi országgyűlésre követet küldők szigorú utasítással lássák el a követeket. Ezeknek a követeknek ezekből az utasításoktól eltérni nem volt joguk, sőt nem volt szabad. Ezek az utasítások ma már törvény ellenesek; ezek az utasítások a népképviselési rendszer elvével, annak belső tartalmával, eszményiségével össze nem egyeztethetők. De éppen azért, hogy a választópolgárság nyugodtan bizhassa követjére az ország dolgainak intézését, ismernie kell a követnek

— akit az ország tanácskozó termébe küldeni akarnak — a népnek gondolkozását, helyzetét, sorsát. Ismernie kell azt, hogy minő kívánsága van a boldoguláshoz, mert csak ezeket ismerve, csak ezeket tudva adhatja le nyugodt lelkiismerettel a szavazatát, de t. választó polgárok a népképviselési rendszer eszményiségéből tartalmából következik ez is, hogy a nép képviselőjének a népképviselőjelöltjének meg kell ismertetnie az elveket melyek az ő ténykedését irányítják, akkor hogyha a szavazatok többsége által a parlament kapui megnyílnak előtte. Köszönöm, hogy ilyen szépszámmal megjelentek ez alkalommal és én szívem igaz melegével, lelkesedésével kívánok megfelelni az önök bizalmának és kérem önöket legyenek türellemmel, míg azokat az elveket előadni kívánom, amely politikai működésben engem vezérelni fognak. (Hosszas éljenzés).

T. választó Polgárok! A munkában elfáradt lábainkat akárhol pihentetjük meg e széles ország határain, tekintetünket bármerre hordozzuk meg, bérczoszoruzta rónáinkon mindenütt égbe kiáltó panaszt és a legnagyobb elégedetlenséget találjuk és ha keressük, kutatjuk ennek az elégedetlenségnek ennek az égbekiáltó panasznak az okát, t. Polgártársaim azt találjuk, hogy ezek az okok nem mai keletűek visszanyúlnak azok az országnak sok száz év előtti történetébe és azt találjuk, hogy ezek az okok mind egy ellenség körül csoportosulnak. Azt találjuk, hogy ez az ellenség majdnem egy időse, majdnem egykorú az ezeréves Magyarországgal. Ott állott már ez az ellenség akkor, a mikor a szent király hatalmas kezével lerakta a királyság fundamentumát, ott olálkodott, a mikor súlyos csapást akarméni a még csirájában lévő Magyar királyságra. Attól a régi időtől fogva Európának minden szedett vedett hada. A zsiának török és tatár népei pusztították ezt az országot, de nem volt e tengernyi ellenség közt olyan kitartó és állhatatos, mint ez az ezeréves ellenségünk, ez az idők folyama alatt oszt-rákká vedlett német (Abczug levele!) Ez az ellenség ekadályozott meg bennünket művelődésünkben, vagyonosodásunkban, reá tört álutakon otthonunkra és mikor a nemzetnek poraiban is áldott hősei szentesített törvényekkel legerősebb kötésekkel biztosították az ország függetlenségét, politikai vallási és lelkiismereti szabadságát: ez ellenség mindig elő állott hitszegő módon, megszegte a törvényt, ez az ellenség volt az a mely legádázabban támadta meg a nemzetszivegyőkerit, hogy Magyarországot semmivé tegye, ez az ellenség a nemzeti érzelmet, nemzeti öntudatot akarta elfojtani.

1867-ben a magyar nemzet által a multaknak sötét és szomorú eseményeire borított nagy fátyolt ez ellenség szakította fel durva kezével; azóta is igaz államiságunkat semmibe se véve, létezésünket a külföld előtt letagadva a legperfidebb játékokat üzte velünk. 1848-ban annak a korszaknak nagy építő mesterei rakták le a mai Magyarországnak fundamentumát, és arra a köziklaszsinak fundamentumra, ugyanők építették fel a magyar állam szent templomának dicsőséges falazatát és a mikor már a betetőzéshez a megkoronázáshoz közel állottak ismét előállott ez az ellenség, kiverte kezünkéből a szerszámokat, hogy megakadályozzon bennünket munkásságunkon. És mi történt? Tetőzet nélkül állott hosszú években keresztül a magyar államiságnak fenéges épülete. 1867-ben előállottak a kon-tárok, az építőmesterek epigonjai, hogy betetőzzék azt a nagy épületet, a mit 1848-ban betetőzni nem lehetett? És mi történt? Önök láttak épületet feltetőre; a legtöbb épületet egész tetőre építve látták, de olyan tetőzetet, a mely két egymással ellenséges

viszonyban levő szomszéd házait fedné, nem láttak még sehoh; csak egyet: és ez a mi közösügyes alkotmányunk. Ez a közösügyes tetőzet nemcsak a magyar államiségnek, hanem Ausztriának is tetőzete. Ennek az egymástól fajra, eredetre, származásra, erkölcsére, gondolkodására, jellemére, élet és világnézetére, foglalkozására teljesen különböző, érzületére nézve egymással ellentétes viszonyban álló két nemzetnek épületét tetőzi be az a 67-es közösügyes alkotmány. Nemde t. választópolgárok, tervnek is, még gondolatnak is a lehető legtökéletlenebb az ilyen tetőzet. Hát ha még azt veszünk figyelembe, amit ennek a 67-es politikának zsidbadt gondolkodásu hívei hirdettek szenteszét, hogy ezt a közösügyes tetőzetet bantani senkinek sem szabad, hogy ez egy nebantsvirág, hogy azokat a szüete gerendákat, amelyeket 34 esztendő porlasztott el és azokat az óriási hiányokat, amelyeket a tökéletlen építők rajta hagytak, kioperálni nem szabad soha!

Hat tisztelt választópolgárok, két érvük van azoknak, a kik ezt a 67-es közösügyes alkotmányt védelmezik. E két érvnek egyike az, hogyha mi Ausztriától teljesen külön válunk, ha Ausztriával közös ügyeink nem lesznek, ha Magyarország teljesen önálló lesz: akkor Magyarország nem lehet nagyhatalom. A második érvük az a téves fel fogás, hogy igenis a 67-es közösügyes alkotmány, a mai Magyarország haladásának szilárd alapja, hogy az haladás a köz gazdaság és közművelődés tere. A mit láthatnak, az ennek a 67-es alkotmányának a következménye. T. választópolgárok, engedjek meg, hogy egy néhány szóval rámutassak arra, hogy mennyire hezugok ezen érvük, melyekkel emez állításaikat védelmezik. (Halljuk! Halljuk!)

T. Választópolgárok! Szólnom kell először is a nagyhatalomság kérdéséről és itt azt a kérdést, hogy vajjon Magyarországnak egyáltalában szükséges-e u. n. európai értelemben vett nagyhatalomnak lenni, — mondom, a kérdésnek ezt a részét nem is bolygatom; ezt ráhagyom nállamni sokkal bölesebb politikusokra. Tehát a kérdésnek ezzel a részével foglalkozni nem is kívánok, csak azzal a kéréssel foglalkozom, hogy vajjon, ha csakugyan nagyhatalmasságról van szó, Magyarország egészen függetlenül, egészen önállóan lehet-e nagy hatalom, vagy nem? E kérdés tejtége tésénél — Uraim — a történelemre utalom önöket. Vessenek egy pillantást Magyarországnak arra a kis területére, mely Erdély elnevezés alatt a XVI. században külön fejedelemséggé alakult. Ez az erdélyi fejedelemség alig tette ki a mai Magyarország 1/3 részét; annak a lakossága alig lehetett több 3—4 milliónál és mit tapasztalunk? Azt, hogy Ennek a kis Erdélynek barátságát Európa legnagyobb hatalmai keresték, Erdély fejedelmével a török szultán kötött szövetséget, barátságot kereste Franciaország, az akkori legnagyobb katonai hatalmak egyike Svédország, allandó összeköttetésben a legnagyobb barátságban állott Belgium, Hollandia, az egész Németalföld, és a protestáns államok mind. Na, ha ennek a kis területű, esekély népességű Erdélynek olyan hatalma volt, hogy azt keresve keresték Európa koronás fejedelmek: én nem tudom megérteni, hogy ennek a mai Magyarországnak a melynek a területe több mint 3-szor akkora lakosainak száma 18 mill. mondom, nem tudom megérteni, hogy ennek a Magyarországnak nem lenne elég ereje arra, hogy függetlenül, önállóan európai értelemben vett nagy hatalom lehessen.

Ezeken kívül még csak egyre utalok: emlékezzenek vissza önök a Mária Terézia tdejében tartott amaz országgyűlésre, a mi-

kor ez a felséges királynő karján kis gyermekével megjelent a magyar rendek előtt és sirva panaszoit, hogy Európa minden részéből és minden felől megtámadva, ellenségektől körülvéve, egyedül a magyarság lelkesedése és ereje a magyar királyi család iránti hűség az a mi az ő birtokait, trónját, az egész dinastiát megmentheti. (Ugy van! Eljen!) Tudjuk azt t. Polgár társaim, hogy az egész országgyűlés mint egy ember átlóft fel és tört ki lelkes szózata: „Életünket és vérünket királyunkért.“ Tndjuk azt, hogy a magyar nemzetnek ez a lelkesedése volt az, a mely ennek a zaklatott és ellenségektől körülvevett királynőnek ellenségét nem egészen hat hónap alatt szétverte. Ezekből a tényekből azt következtetjük, hogy nem szzronyok erdeje s a fegyverek sokasága teszi azt, hogy valamely államból nagyhatalom legyen, hanem a nép hazaszeretete, hűsége az uralkodó családhoz, a királyi család belső egyetértés, a királyhoz való ragaszkodás (Eljenzés!)

T. Polgártársaim! Szólni akarok arról a másik évről is, a melyei a 67-es politikusok az ő alkotmányokat védelmezik. Azt mondják, hogy az ő hatvanhetes alkotmányunknak következménye az a nagy társadalmi fellendülés, nagy haladás közművelődési és gazdasági tere. Én azt mondom, hogy az a hit, ez a vélemény nem más, mint a történelem meghamisítása. Harmincegy esztendő tehet tanúbizonyságot e mellett a közösügyes alkotmány mellett, de harmincegy esztendő tanúbizonysága szól e közösügyes alkotmány ellen, és e harmincegy esztendő mit mutat fel önöknek? semmit. De mégis mutat valamit, mutatja azt, hogy ezalatt a keserves harmincegy esztendő alatt a nemzetnek része számtalan megszégényítés és számtalan arcuul csapás volt. A közösügyes alkotmány volt előidézője az ország lakossága elképzelhetetlen és szinte lerogyásig való megterhelhetőségének, ezt mutatja a 67-es alkotmány és ezt tanúsítja a lefolyt harmincegy esztendő. De az, a ki haladásra s fellendülésre hivatkozik, tévedésben van, ha azt hiszi, hogy ez a közösügyes alkotmányunk következménye. Nem a 67-es alkotmány idézte ezt elő, hanem előidézte a 48-as törvényhozás, előidézték azok a törvények, melyekkel megszüntették a rendi alkotmányt, a melyekkel a népet vitték be az ország tanácskozó terebébe, azok a törvények, a melyek kimondották a köz eherviselés elvét, és azok a törvények, a melyekkel legelső sorban iktatta be törvénykönyvébe a magyar gondolat és a sajtó szabadságot. (Leikes eljenzés.)

Folyt. köv.

A második kerületi függetlenségi és 48-as párt pártirodája Piacz utcán Dréher sörscarnok külön helyiségben van. Mindenféle felvilágosítás itt nyerhető naponként délután 3 óratól este 8 óráig.

NAPI HIREK.

Kossuth Ferencz levele a III-ik választókerület polgáraihoz.

Lapunk máshelyén emlékezünk a III-dik választókerület függetlenségi és 48-as jelöltjének, dr. Varga Lajosnak magvas és nagy sikert aratott iránybeszédéről. Hogy a III-dik kerület füg-

getlen választó polgárai erős hazafi kezébe adták a kerületben is pártunk dicső, mocsoktalan zászlaját, bizonyítja Kossuth Ferencznek, pártunk országos elnökének ezen országos szózszerü levele is, melyet a III-dik választókerület polgáraihoz intézett szeptember hava 21-dik napjáról keltezte.

Szeretve tisztelt választók!

Örömmel üdvözlöm önöket azért, mert a debreczeni III-ik kerületben is felelemlik a dicső függetlenségi zászlót és az I-ső kerület törhetlen elvhűségével, s a II-ik kerület eléggé nem dicsérhető lelkesedésevel, hazafias versenyre kelnek. Önök jól tudják, hogy függetlenség nélkül nincs valódi szabadság; nincs állami élet; nincs népjólét; nincs jövő, nemzetünk számára. Ezt tudjuk, érezzük; és minden muló ev összehalmozódó bajával és gondjával, ezt bizonyítja az aggódo honfinak, s a létért küzdő családapanak.

Mondják szemébe ellenfeleinknek, büszkén és fölemelt fővel, hogy a függetlenségi párt, a nemzet elévülhetlen jogainak védője, a visszaélések ostora, az enyomotak oltalmazója a szabadságnak és közjógnak öre.

A mi zászlónkat az I-ső kerületben az ország egyik büszkesége lobogtatja Thaly Kálmán! a II-ik kerületben pártunk egyik nagytehetségű hű tagja Bakonyi Sámu, a III-ikban **Dr. Varga Lajos** erős kezére bízta a mi lobogónkat ki minden tekintetben méltó arra, hogy ő ezt magasra emelhesse és diadalra vigye. Éljen Varga Lajos!

Kossuth Ferencz.

A hajdu-böszörményi lélekvásár.

Veszedelmes vásár folyik most a szomszéd Hajdu-Böszörményben, a derek hajduk elvére — lelkére folyik a vásár. Az 1898. évi XV. törvényezikk szigorú és tiltó rendelkezései nem rettentik vissza a lélekvásárlókat és a megvásárolt lelkeket. A böszörményi kormányparti jelölt, Degenfeld Pál érdekében indították meg ezt a lélekvásárt, mely szomorú hírnevet szerez Böszörménynek, hol rotyog a vasfazékban a birkahus, csapra ütve a boros és pálinkás hordó és mintha denevér szárnya volna a bankónak. Beszéljenek a szomorú, a megdöbbentő tények. Minden szinezés nélkül adjuk két hajdu-böszörményi választó polgárnak a panaszát. Paksy Imre és Bertalan Sándor böszörményi lakosok és elvtársaink, ma délelőtt szerkesztőségünkben megjelenvén, tanuk jelenlétében előadták, miszerint arról győződtek meg, hogy vasárnap este nyolcz böszörményi polgár házánál etették és itatták a Degenfeld Pál kortesei a böszörményi választókat.

Egy-egy helyen 25 - 30 an lakmároztak. Névszerint megis nevezték, hogy U. Szabó Sándor, Cs. Varga Sámuel, id. Kövér Pál, Somosi Imre, H. Varga Gábor, ifj. H. Varga Gábor és még három más gazda házánál volt ilyen kormányparti etetés és itatás. — Erről Paksy Imre, Bertalan Sándor és Oláh Bálint győződtek meg személyesen és ezt készek a bíróság előtt is bizonyítani. — Panaszt tettek egy lélekvásárlási esetről is Rózsa János Sarló-utcai lakos Degenfeld-párti zászlót vállalván, midőn ezért Paksy.

Imre, Bodnár Sándor és Sz. Kati Imre böszörményi polgárok előtt, kérdést intézett hozzá:

— Sógor, hát eladta az elvét?

Rózsa János mondá:

— Sógor, több nekem ötven pengő, mint az elvem. Az ötven pengőnek legalább hasznát veszem. Ugyanis — saját vallása szerint — 50 forintot kapott a Dégenfeld zászló kitűzéséért.

Ezek után csak természetes, ha a böszörményi lélekvasarban az utolsó, az itélő szót a kuria bírak fogják kimondani; tehát akik lelketlenül feláldoztak a böszörményi kerület jóhírnevét és becsületét, feleljenek érte.

Dr. Varga Lajos programbeszéde.

Tudatjuk a lap olvasóival és a III. dík választó kerület polgáraival, hogy Dr. Varga Lajos függetlenségi képviselő jelöltünk programbeszédét, melynek egy részét már ma közöltük, a holnapi számban folytatjuk.

Debreczeniek a tisztviselők kongresszusán

A f. hó 21—22. napjain tartott, impozáns hatású, méltóságos lefolyású országos tisztviselői kongresszuson szép számmal vettek részt a debreczeni állami tisztviselők is. A helyi bizottság küldötteiül ott voltak: Kazinczy Gábor kir. táblai bíró vezetése alatt Miskolczy Jenő kataszteri. Székely Ferencz felmérési felügyelő, Steincker Sándor pénzügyi számtanácsos, Hadházi László dohánygyári igazgató, Kardos Albert főrealisk. tanár, Scheitl kir. táblai és Bródy törvényszéki irodaigazgató stb. A debreczeniek a mérsékeltbb irányhoz csatlakoztak, elfogadták a tárgyalás alapjául a központi előkészítő bizottság munkálatait, az u. n. fővárosi tervezetet. E szerint a magyar tisztviselők fizetése az osztrák tisztviselői fizetés mintájára rendezetnének, mi — különösen az alsóbb fizetési osztályokban — tetemes javulást jelent, t. i. 25—40 százalékot. Ezen kívül a kongresszus fősúlyt helyezett a szolgálat-pragmatika elkészítésére és a fennálló nyugdíjtörvény több visszasságának a megszüntetésére. A több ezerre menő tisztviselők körében az volt az általános felfogás, hogy e kívánások elől nem térhet ki, de nem is akar kitérni sem a kormány, sem a törvényhozás. A vérmesebbek azt hiszik, azt is hirdették, hogy az osztrák skála szerinti fizetési osztályok már a jövő évben életbe fognak lépni; attól a meggyőződéstől azonban a legkétkedőbbek is át voltak és vannak hatva, hogy a jövő évi költségvetés 15—20 százaléknyi pótlékot fog juttatni a négy alsó (VIII—XI.) osztályba sorozott tisztviselőknek.

Erdélyi rendőrfogalmazó gyásza.

Gyászjelentést vettünk. A debreczeni rendőrség egyik régi buzgó tisztviselője, Erdélyi István rendőrfogalmazó jelenti szeretett feleségének, született Pograschek Róza asszonynak kínos szenvedés után történt elhunytát. Az elhunytat ma délután 3 órakor temették a Teleki-utczai 10. számú háztól. Temetése nagy részvét mellett történt. Erdélyi Istvánnét férje, gyermekei, kiterjedt rokonsága siratják.

Levél a szerkesztőhöz.

Azon megjegyzéssel közöljük ezt a levelet, hogy e szavát tett hír tényleg nem a Bugyi Gyula városi tisztviselőtől származik.

Tekintetes szerkesztő ur! Becses lapja f. évi 180 ik számában a hirrovat közt „kor-teskedő tisztviselők” czim alatt egy hir jelent meg, személyemet nem a hir, hanem az annak végén „egy adózó polgár” aláírásával ellátott levél érdekli: érdekli pedig azért mert különösen az illetékn ylvántartói osztálynál, melyhez — jelenleg én is szerencsés lehetek tartozni — akadtak oly egyének a kik az idézett levelet a z én sugalmazásomból kifolyólag, pláne olyanok, kik tölem eredetnek tartják, s ebelei nézetőknek előttem kifejezést is adtak, minthogy pedig a megjelent levélnek, sem szerkesztője sem sugalmazója nem vagyok, legyen kegyes tek. szerkesztő ur, ugy a fentieknek, valamint az alább közlötteknek helyet adni. Mint nyugalmazott tb. főszámvevő ez év július hó 1 én léptem — általam nagybecsült — Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának szolgálatába mint szerény napdiás s ugyanakkor az illeték ügyosztályhoz lettem beosztva. sőt azon szerencséséért hogy Nagys. Polgárm. urnak 1678. 901. elv. h. a. jkiadott végzésével, szabadságon lét miatt az osztály vezetésével is megbízattam egyhavi tartamra, mit csak azért szövkök, bele jelen levelembé, hogy tájékoztat nyújtsak Debreczenbe történt atjövetelemre, s felvilágosítsam a személyem iránt tévhitben levőket, hogy engem nem nagyravágyási viszketegség — mit igazol szerény állasom — hanem a kenyérkereset hozott ide; hiszen ha nagyravágyás lett volna bennem, akkor meghajoltam volna több tekintélyes s a város belügyeiben oroszlan részt követelt egyének, azon szívelyes jóindulata előtt; hogy az akkor úresedésben volt illeték nyilvántartói állásra adjam be a pályázati kérvényemet; mit én megköszönve azon nézetnek adtam kifejezést, hogy lehetetlen az hogy a sok arra érdemesek közül ne akadjon egy kit a bizalom érni fog, s ily körülmények közt nem szándékozom az első bukást élvezni; hanem, ha szerény állásokban kifejtethő tevékenységemmel — nagyobb ösmert szerzés után — ugy fellebvalóim, valamint a bizottsági tag urak meg lesznek elégedve, akkor jövőben meghajlok akarajuk előtt s izeyekni fogok jóindulatokat ugy működésem, mint viselkedésem által is biztosítani. — Ily előzmények után tehát hogy lehet engemet ilyen váddal illetni, hiszen ha én rámerítette — mint állítják — egy adózó polgár, levelének azon részét „illetékek nyilvántartása és behajtása s azoknak sok, időt i. énybe vevő kezelése, csupán egy magát értő egyénre van bízva” s az tényleg tölem származott lenne, akkor feltétlen nagyravágyási mániában kellene szenvednem, az esetben pedig, mint első rangú vidéki városban megjelent lapok évek óta munkatársá, tudtam volna a levelet ugy szövegezni, hogy abból a szükséges consequentiát csak is a sorok közt olvasni tudók vonhatták volna le. Legyenek tehát nyugodtak, mindazok, kik idejövetelem idejekor — nem is ösmerve — már ujjitó és izgató elnevezéssel illetek; valamint a jelenleg roszhiszembben levők, hogy én nekem mint özvegy család apának sokkal több a gondom, mintsem ilyen dolgokkal foglalkozzam; hogy kérdés után, véleményemet ugy az ügykezelés, mint rendszerre nevezé batran kimondtam azt nem tagadom, sőt akkor tett véleményemet ma is egészében fentartom; mert hámat ma is egészében megfutott közpályá áll, épen a közigazgatás terén, s az idő alatt a törvény betartása mellett arra törekedtem, hogy ugy városomat, mint a nagy közöniséget híven szolgálhassam, tehát ha kimeritem mondani egyik másik esetben, hogy ezt meg ezt a törvény így s nem amugy rendeli, azzal hiszem, nem hogy ártottam volna, sőt ugy vélem használni akartam jelen-

legi kenyeret adó városom és annak nagy-érdemű közönségének. Ennyit és nem többet óhajtottam az ügy tisztázására s saját tarsaim felvilágosítására elmondani. Ezek után engedelmet kérve a hosszadalmasságért; maradtam tek. szerkesztő urnak Debreczen, 1901. szept. hó 18-án hazafias üdvözlettel aláztos szolgálja Bugyi Gyula ny. tb. főszámvevő, jelenleg városi napdiás.

A függetlenségi választók figyelmébe.

Nem győzzük elégszer felhívni a függetlenségi választó polgárok figyelmét okt. 2 ára. A debreczeni képviselőválasztásnak ez a döntő, szavazási napja, Ugy intézzék tehát házi dolgaikat szavazó polgártársaink, hogy ezen napjok szabad legyen és hogy e napon egyet se tartson vissza közbejött akadály a választási urnától. Zászlónk győzelméről, régi elvesztett kerületeink visszavívásáról van szó. Nem igazi magyar az, a ki ezen a napon kicsinyes, házi dolgok miatt az urnától elmarad. Ha összetartunk, győzni is fogunk.

„A szabadelvű párt ünnepe.”

„Az Uj Debreczeni Friss Ujság „H”-jegyű vezércikkirója a „szabadelvű jelöltek programbeszéde” ről írva, egyebek között ezeket is írja:

... Sajnos — ányoldalai is voltak a fényes ünnepek. Megdöbbenő, minden honfiai szívet elkeserítő, a tisztességérzetet durván sértő, mélyen eiszomorító körülmény. Az elvi harcot beszenyvező szegyenletes incidens: az ellenpárt bérencz, söpredék töredékének szemérmetlen zajongása: a legaljasabb csöcselék, a 48-as nagy nemzeti tradíciók zászlójának e fekélyei a legotrombább, a legdurvább guuny roszdamarta nyilait szórták ama loyális táborba, melynek vezérei a legnagyobb tisztelettel, a legnagyobb elismeréssel, a legnagyobb becsüléssel emlékeztek meg az ellenpárt jelöltjeiről, vezéreiről. A szabadelvű párt zászlóját ily rakoncátlan had — hál! Istennek — nem kíséri az elvek harcában. S ha kísérmé? ha a függetlenségi jelöltek programbeszédeit zavarta volna ily durva zajongás, bizonyos, hogy vér, szabadelvű polgárok piros vére festette volna a városháza udvarának kövezetét. Ezek azok az incidensek, a melyek a zsandárpuska működését elkerülhetetlenné teszik, a mit az ellenzéki sajtó oly előszeretettel használ fel minden alkalommal, izgatásul a zsrnoki kormány közegeinek brutalitását, erőszakoskodását hangoztatva. De ne rekrimináljunk, legyünk elmézők a gyöngék iránt s emelkedjünk a helyzet magaslatára. A zászló ki van bontva, fennen hirdeti az eszmét, most az ideje, hogy diadalra vezessük.”

Hát szépstilus ez, ha személyeskedni akarnánk, egy francia közmondást idézhetnénk rá, de minek? ... Hisz mi majd ugy is dülőre juthatunk egymással, ha a kedves laptárs öszintén és nyíltan felel kérdéseinkre:

1., mit vagy kit ért az „ellenpárt bérencz söpredék töredékének” nevezése alatt? Továbbá, ki kit vagy kiket bérelt fel és mi ezélből?

2., mit vagy kit ért a „legaljasabb csöcselék, a 48-as nagy nemzeti tradíciók zászlójának e fekélyei” nevezése alatt?

3., és miféle „legotrombább, legdurvább guuny roszdamarta nyilai” azok, melyek ily ideglázzal járnak?

Tessék erre felelni! Ha közöttünk van erkölcsi szemét: mi kifogjuk rugni magunk közöttül; ámde méltányos követelésünk, ha netán Önök közt fedeznénk fel erkölcsi szemetet, rugják ki önök is azt a soraikból.

Nyilatkozat.

A szolymai gyógyviz különösen a légutak hurutos bántalmainál, a luhai Erzsébet pedig az elhásosodással egybekötött vérszegénységi állapotoknál mutat kedvező hatást.

Dr. Widerhoffer bécsi e. tanár
udv. tanácsos

A szolymai ásványviz kitünő üdítő ital a savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

A tiszteletes ur predikációja.

(Benkő Lajos nánási lelkész nyilatkozata.)

Biztos értesülésünk alapján szövéttük Benkő Lajos nánási ref. lelkésznek egy politikai irányu predikációját, mely — bizony tudomásunk szerint — a nánási hívek között nagy megbotránkozást szült. Már a fenti címen közzetett cikkünkben is felhívtuk a nánási lelképásztor urat, hogy a nyilvánosság előtt tisztázza e vád alól magát. Az ur szolgálja most csakugyan nyilatkozik is. Meglehetősen személyeskedő, gyanúsító lebben felelősközlővelünk predikációjának azon részét, a melyet a nánásiak kifogásoltak volna.

Közöljük a nyilatkozatot, de megjegyzéseinket megteszük reá és minden reávonatköz tárgyalagos válasznak is helyet adunk. A lelkész ur így adja elő az esetet:

A „Debreczen” tekintetes szerkesztőségének Debreczen

Fájdalom, csak most tudhattam meg, hogy becses lapja idei 181. számában egy — természetesen névtelen atyánkia az en mindig feltékenyen őrzött és — legalább az elfogulatlanok itelete szerint — meg e perczben is föltétlenül tiszta palástomhoz törülte az ő bizony nem egészen tiszta kezét.

Hiszzen ő maga mondja, hogy nem hallotta az én megtámadott beszédemet s mégis a helyett, hogy nálam, mint tan legilletékesebb helyen magának „biztos értesülést” szerezne, merőben egyoldalú s téves információ után mindjárt Debreczenbe megy, s — hogy saját szavát vissza kölcsönöztesse: — „nem utalt keseredett politikát is önteni” az én templomi beszédembe.

En ugyan még nem vettem észre itt semmiféle „megbotránkozást” de tartozom állásomnak, híveimnek és e becses lap igen tisztelt olvasó közönségének is azzal, hogy — amire különben az én névtelen „jó emberem” kifejezetten is felhív — itt a „nyilvánosság előtt helyreütni” siessék e meg nem érdemelt támadást.

Nem terhelem e becses lap igen tisztelt olvasóit az én egész beszédemnek szó szerinti közlésevel. Csak a kifogásolt II. ik részére szorítkozom. Ennek is csak éppen a kérdéses pontjaira.

Az alapige (Máté VII 13. 14.), bevezetés és az I. rész után, megkísérlem igazolni, hogy a bűn büntetlen nem marad a népek életében sem. (Az I. rész az egyesekéről szólott)

Idegen példák: Babilon, Ninive, stb. után természetesen hazánk történetére tértem. Hivatkoztam Petőfőre . . . „rég veri már a magyart a Teremtő”; meg Kölesyre . . . „de bűneink miatt gyult harag kebledben” . . . Többek között felhoztam, hogy

Hunyadi Mátyás után Dobzse Lászlót választották királynak. Büntetésül jött Mohács stb. Aztán a királyválasztási jog is elveszett. De megvan ma is a képviselő választási jog, amely a törvényhozás és kormányzás mezején is egészen a királyig fel emeli a népet. Kár, hogy e szép joggal is sok visszaélés történt.

„Nem beszélek a pártokról. Hisz még a keresztyén egyházban is számos felekezett van. De ha mindenik felekezettől teljes joggal megvárjuk, hogy ha a hitcikkben el is tér tőrsaitól, legalább az Isten — s e m b e r s z e r e t e t b e n mindenik tündököljön: — bizony a politikai pártoktól is megkövetelhetni azt, hogyha a célhoz vivő ut és módfelett versengnek is egymással, de a hazaszeretben legyenek mind mintaképek. Nem vitatom, ha így volt-e? De ki kezeskedik felele, hogy vajjon az eddigi képviselők mindenike, vagy bár csak a nagyobb része megtett e minden tőle kitelhetőt a haza érdekében? Oh, bár hódoló tisztelettel hajlok meg a jök minden érdeme előtt; de fájdalommal olvastam nem egyszer a lapokban, hogy pl. 453 képviselő közül néha százzal is alig lehetett látni az országházban. Vajjon hol volt akkor a többi, az a több mint 300 férfiú? . . . Bizonyára tiszteletre méltó okok tartottak távol sokat. De vajjon nem volt egy se köztük, aki nem is a hon javát, hanem inkább a saját magán érdekét szolgálta, bárha képviselői illetékét tán meg az ilyen is kivette!?”

Azonban mielőtt elítélnék ezeket, gondoljuk meg Testvéreim, hogy bizony a választásokban is esett imitt-amott sok hiba. Hisz volt olyan kerület is hazánkban ahová messze földről került egy oly telezsebű polgártárs, aki soha semmit se tett a honért, akinek még a harmadik szomszédja sem ismerte tán a nevét; de a kiról elhitették a szegény néppel a már megvesztegetett kortések, hogy olyan „ritka szeretőt”, aki kész elhagyni feleségét, gyermekét, csak-hogy holdoggá tegye azt az eddig előtte oly ismeretlen vidéket s ráadásul tán az egész hazát is,

És az a nép hallgatott a kortesekre, feledve, hogy éppen azok mások is már ajánlottak neki olyan ismeretlen idegent, aki bár a választáskor eget-földet ígértett, s valósággal kényeztetete, elbűvölte a választók seregét, de a választás után felé se nézett többé, sőt a haza sorsával se törődött. Mignem az újabb választáskor ismét egy oly kerületet kerestem, ahol szintén senki se ismerte még.

És néha 3—4 is jutott egy-egy helyre az ilyen gyenge hazafiakból. Egymást érte a sok zászló. Egyikre egy, másikra más név volt az „Eljen” után nagy betűkkel fölírva. De, míg a mi örök büszkeségünk nagy R á k ó c z y n k lobogóján csak az I s t e n, meg a h a z a neve állott volt, e zászlókon e két szent névről szó sem volt. És ezt mi még jó neven is vehetjük. Mert az illetők e szent nevekkkel nem is foglalkozhattak méltóan. Hisz ők csak a saját „széles utjukon” haladtak.

Es hogy minő sikerrel? — mutatja az! hogy végre maga az o r s z á g g y ű l é s is megsokallá és szigoru törvényeket hozott az ily „hazaárulás” ellen.

Sőt még a mi hön szeretett ősz királyunk is izente nemes szíve melegével hangsúlyozva, csak egy néhány nappal előbb, „a választások tisztaságát; a képviselők függetlenségét és a képviselőház erkölcsi súlyát, tekintélye emlélést” — az ő trón beszédében!

Vajha mindenütt megérténék ezt a mi

édes magyar hazánkban! De mivelhogy az én lelképásztori szívemhez kétségkívül ti álltok legközelebb, s mivel az én gyöngye hangom sem hallik el távolabb: im titeket kérlek most is a mi Krisztus urunk nevében, hogy a közelgő és ebben az új százdában itt éppen a legelső képviselő választáskor is legyetek a leghivebbek, legtisztábbak, legbuzgóbbak sorában; még ha mások, még ha netán most is sokan ama régi veszőlyes széles ut felé vágyódnának titokban.

Ne feledjétek el soha, hogy a bűn büntetlen nem maradha, sem az egyesek, sem a népek életében. Es ne feledjétek el soha, hogy minékünk azt a bizony sokszor szoros kaput s keskeny utat, szóval az igazság és becsület szent ösvényét ajánlotta Krisztus is. Járjunk járjunk mi csak ezen Testvéreim! Mert ezt kívánja tőlünk a saját magunk, a családuknk és édes hazánk érdeke. És csak így állid meg a mindentudó s mindenható jó Isten is, mindörökké Amen.*

Ime, híven, szörül szóra közöltem szept. 12-i predikációmnak megtámadott részletét. Beismerem, hogy igaz hazafi heves, néhol erősebb hangra fakad. De még a szelid Jézus Kristust is ostort ragadoit a kufár lelkek visszaélései ellen. S a „mézes-mázos beszédet” ime, még a támadó névtelen se szereti. Az igazság határán tul pedig magam se léptem. És a magyar kalvinista templom egyszersmind az igazság és hazafiság vára is. Mi több, a mi jó „református és független népünk” többször föl is kért már reá, hogy ily alkalmi hazafias beszédet tartsak. Vajjon megváltozott már? Én a régi maradtam. Talán csak valami félreértés, talán éppen lelkiismeretlen igazítás fuvja itten a szelet? Mert én ma is azt hiszem, hogy legfőbbnek a mult időknek egy-egy már többektől megvesztegetett és kihasznált, romlott lelkű és már törvényhozásilag is leszerelt hazaáruló kortese, ha megütközhetnék az ilyen hazafias hangokon. De afféle rossz lélek még tán a multban sem termett itt. És az ilyenek esetleges támadásai ellen legelőbb H. Nánás református és független népe, derék olvasói, hitem szerint, épp mellettem villogtatnák a vallás, a vallás erkölcsi tuzgóság, meg az igazi hazaszeretet tiszta fényes fegyverét. Mert különben ma holnap már meg a „Hymnuszt” s „szózatot” is hazaárulásnak, s tán magát a „Mi atyánkot” is isten káromlásnak kiáltná az elvakult szenvedély.

Avagy ugyan hol bántotta beszédem a magyar parlamentet* amely maga is büntető törvényt hozott az általános és elítelt bűnök eilenk És hol — „kisebbítette a parlament képviselőjelöltjeit”, akiknek hely se juthatott a multak bűneit sújtó beszédemben.

Egy szavam sincs a „hecczkáplánok” s a névtelen támadó más ily — „politikai szövegnyilatkozataira”. Talán ő is megbánta már s bocsássza meg az Isten is e meg nem érdemelt bántalmait! Öntudatom tisztaságán semmi foltot, még csak árnyat se hagyták azok.

Külömben itéljen kettőnk között az elfogulatlan közönség. És itéljen az a szívek, vesék titkát látó és mindig igazságosan jutalmazó vagy büntető jó Isten! En föltétlenül megnyugszom ez ítéletben.

Teljes tisztelettel

H. Nánás 1901. szept. 21.

Benkő Lajos

ev. ref. lelkész.

Csodáljuk, hogy a tiszteletes ur a Krisztus nevében fogott a nyilatkozata irasához. A Krisztus a bűnösöknek bocsánatot hirdet,

ellenben a tiszteletes ur nyilatkozata végén is a „jó büntető Istenre“ hivatkozik.

Ez nem keresztény vezérhez illő hitvallás. Minthogy az sem helyeselhető a lelkész ur részéről, hogy személyeskedik és gyanúsít, a nélkül, hogy ösmerné ama forrásokat, a melyekből a hirhedt predikációjára vonatkozó értesüléseinket merítettük. Biztosítjuk róla a tiszteletes urat, hogy ezek a források legalább is hitelesek annyira, mint amennyire hiteles a tiszt. ur predikációjának velünk közölt szövege. Nem illő tehát, hogy tiszt. ur föltétlenül tiszta palástjával hozakodik elő akkor midőn czáfolni kellene ez tisztátlan kézhez hasonlítja értesüléseinket, melyet beletöröltek a tiszteletes ur föltétlenül tiszta palástjába.

Czáfolta volna a tiszteletes ur inkább azt, hogy nem igaz, hogy a panaszolt és őn szerint félremagyarázott, Rákosi Viktor képviselőjelöltre érielmzett predikációja alkalmával a templomban felzudult a nép és került ember, ki még fel is kiáltott önhöz a katedrába:

— Hagyja el! Ez nem ide való beszéd!

Ez tanulság lehet a tiszteletes urra, hisszük, hogy legalább a jövőben jobban megfogja gondolni, hol és mit beszél?

Vegye tudomásul azt is a tiszteletes ur, hogy lapunk vezetésében van annyi becsület, hogy én alulírott felelős szerkesztő minden oly közleményért, a mely névtelenül jelent meg, elvállalom a teljes felelősséget és így elvállalom jelen esetben is, miért? ... Mert mi illetőleg én csakis megbízható, becsületes helyről fogadok el értesítéseket, tehát az ilyen odadobott gyanúsítás már a lap becsületét is érinti; épp azért a leghatározottabban visszautasítom a tiszteletes ur levelének személyeskedő, az értesüléseinket becsmerlő részeit. És nehogy még továbbra is azt predikálja a tiszteletes ur, hogy „névtelenül“ áll szemben, ime ide írom a nevemet és a becsületes foglalkozásomat. Vagyok tisztelője:

Ifjabb Móricz Pál.

a „Debreczen“ felelős szerkesztője.

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Ereckmann-Chatriantól.)

Fordította: **Ifjabb Móricz Pál.** 46.

Egy óránál több időt nem töltöttem a csürben. Mert az első szalmával kibélelt teherkocsi mögé még valami tíz parasztkocsi hajtott fel. Környékbeli selyem lajbis parasztság. Egy osztag huszár kísérte a rög-tönzött vonatot és az altiszt tisztelegve lépett be a csürbe.

— Kérem alássan törzsorvos ur, itt a parancsom, tizenkét kocsi sebesültet kell Lützenbe elszállítanom. Jól jöttem. Rakodhatunk?

— Igen! Jó helyt járnak kendtek, teltelte az orvos.

És mindjárt meg is kezdték a rakodást. Előbb azonban a parasztság és a gyógykatonák egyenként megitatgattak bennünket, csak aztán kerültünk a kocsikra.

Mihelyt valamelyik kocsin teljes volt a szállítmány azt előbbre hajtották és a másik kocsi következett a rakodásra. Én a harmadik kocsi jutottam. A huszonhetedik ezred egyik újonczával kerültem egy sorba. Ennek a jobb kezét vágta le az orvos. Volt utitársam olyan is, akinek a lábát lötték

el. Másiknak a fejét vagdalták össze, másiknak az álkapczáját zuzta szét a golyó. És több más ilyen sebesült katona társak.

Napos volt az idő. Hanem minket mégis borzongatott a hideg. Ugy bebujtunk a nagy katonaköpenyekbe, hogy az orruk is alig látszott ki. Egyik sem beszélt, mind-egyik csak a maga baján töprengett.

Időnként iszonyuan borzongatott a hideg, majd ismét a lázas hőség szédített meg. Kezdődött a sebláz. Hanem Kajából elindulván, még türehetőleg éreztem magamat. Világosan megkülönböztettem mindent. Hanem már Lipese közelében hirtelen rossz szul lettem.

A kocsikon akként helyeztek el bennünket, hogy mi, akik még valamennyire tartottuk magunkat, az elsőbb kocsikra juttunk. Ülve zötyögtünk a kocsikban, a többieket pedig az utolsó kocsikbanlefejtve szállították és a huszarak kaczarászva lovagoltak mellettünk. A csata eseményeit beszélgették. Pipáztak. Azonban mi reánk nem igen ügyeltek.

Kaján keresztül a háborúnak minden iszonyúsága szemembe tünt. A falut egész romba lötték. A tetők beszakadoztak. A kidőlt, bedőlt falu házakba szabadon betekintethetett a szem. A szegénység: férfiak, nők, gyerekek, aggok kétségbeesetten futkostak fel és alá.

Egyik másik szobacsakában még a falon függött a viragokkal, a barkagallyal koszorozott kis tükör, jeleként: hogy a békésebb időben lányka is lakott, rendezkedett ebben a házban.

Ah! Ki láthatta volna ezt így előre, hogy egyetlen nap elpusztul annyi család boldog tűzhelye. Es mennyivel iszonyubb pusztulás volt ez, mintha az ég haragja pusztította volna el a falut. Nincs iszonyubb a dühöngő emberek pusztításainál.

Micsoda elhagyatott, elárvult hely volt ez. Még a szegény állatok is az árvaságot jelképezték. A galambok kétségbeesetten keresték romba lött galambducaikat, a jószág, a kecske az ol romjai mellett koválygott, Bögtek, melegtek és panaszosan ordítotva futkostak fel és alá a romok között, az utcákban és a tyukok a fák lepörzsölt galyain kerestek ülőhelyet. Mindenütt nyilvánvaló volt a golyók iszonyatos pusztítása.

Romba lötték a házat. Egy asszonyterdei köztöt kis gyermeket szorongatott. Komoran, sötéten tekintett utánunk. Vajon látott-e bennünket? Nem tudom. Hanem homlokát mely ráncok barázdálták, szemét elhomályosította a kétségbeesett reménytelenség. Meonyit dolgozott, mennyit nélkülözött, mennyit gyöttrődött, míg vénségére e nyugvó családi fészket biztosította. Most romba hevert mindene. A házban nem volt olyan sarok, ahol a gyermekével meghuzhatta volna magát.

Lent a völgyben pedig, mintegy fél mértföldnyi hosszúságban nagy sietve ásták az árkokat az összehajtott emberek, nehogy akit a háboru megkimélt, azokat majd a döghalál pusztítsa el. A kajai magaslatról jólláttam a szörnű temetkezést, iszonyodva fordítottameel a tekintetemet. Igen, én láttam azokat az óriási sírgödörket, amelyekbe a csaták halottjait elföldelték. Orosz, francia, porosz egy gödörbe került mind. Egymás mellé kerültek a szilaj ellenségek. Ma is ott fekszenek... Ölekeznek a halálban és ha feltámadásukat remélhetjük, bizonyos, hogy megbocsátanak egymásnak, hogy szeretni fogják egymást, a sok esztendő ellenségeskedéseket pedig felejtik, mert a halálban testvérekké lettek újból mindnyájan, mint a hogy szerették egymást a tollás csákók, az egyenruhák feltalálása előtt.

Folyt köv.

Nyílttér.

„MARGIT“ GYÓGYFORRÁS.

Margitforrás-telep (Bereg megye.)

A budapesti m. kir. egyetem vegyelemzése szerint kevés szabad szénsavat, ellenben sok szénsavas natriumot és lithiumot tartalmaz. Ezen tulajdonságai azok, melyek a hasonló összetételű vizek fölé emelik. Kitünő hatása a **légutak s tüdőhurutos állapotainál**, különösen ha a köpet nehezen szakad fel; tüdővészeseknél még akkor is, ha vérképésők van. a „Margitviz“ megbecsülhellen szolgálatokat tesz kevés szabad szénsavánál fogva. Kiváló hatást látni tőle a **gyomor és belek hurutos állapotainál**, főleg azon esetekben, hol a fölös mennyiségben képződött sav az oka a rossz emésztésnek.

A húgysavas sók lerakódását akadályozván, becses szolgálatokat tesz továbbá a **hólyag hu utos bántalmainál**, a **kő és homokképződés eseteiben**, miért is a **budapesti és bécsi egyetem orvosnőzari**, mint az **orvosilag egyéb előkelőségei** a legszivebben használják s előnyt adnak a „Margit“ forrásnak a hozzá hasonló összetételű gyógyvizek fölé.

== Mint ivóvíz ==

kiváló óvszernek bizonyult járványos betegségek idején főleg typhus ellen.

Mint borvíz általános közkedveltségnek örvend
Főraktár: **Édeskuty L.** Budapesten

cs. és kir. udv. szállító.

== Ásványvíz nagykereskedő. ==

Kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A
egykisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Uj boros hordók I. rendű készítmény, minden nagyságban megrendelhetők Debreczeni Lajos hentes üzletében Verbőcy utca 8.

Ebesi ártézi víz a legjobb legégszegesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Főraktár: Piacz-u. 7. sz.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedró“ használata által. Egydoboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerárban, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Eladó 150 kocsi rakomány hántott száraz ugynevezett varga fa, Igen ajánlható a kiskereskedőknek és a nagyobb magán fogyasztóknak. Bővebbet a kiadóhivatalban.

8.

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy raktárunk

női divat osztályát

az őszi-téli idényre a legújabb

**Szines és fekete selyem
Gyapju női ruhaszövet
Flanell, mosó velez
Téli kendő, sál
Ruhadiszek és bélésárakkal**

dusan felszereltük.

A Kunz József és Társa cégtől átvett árukat pedig

rendkívüli jutányos áron

árusítjuk ki.

Kiváló tisztelettel

Donogán és Somossy

Kunz József és társa utódai.

Világhírű szilvórium

Bartholovich Antal fia eszéki főzdejéből.

Egyedüli főraktár:

Kontsek Gézánál

DEBRECZEN.

Év	lit	üvegben	frt
1878 évi	1		1.10
1878	1/2		0.65
1875	1		1.20
1867	1		1.35
1862	1		1.55
1843	1		1.75
1834	1		2.20
Cabinet	1		2.75

Kossuth Lajos

zemplénmegyei szőlőtelepéről még ez idén nem tapasztalt **rendkívül finom zamatos**

csemege szőlő

különféle fajokban kapható

Geréby Fülöp Utódainál.

Butorok

saját gyártmány, solid kivitelben, a legegyszerűbbtől a legfinomabbig mindenféle stýlben, legelőnyösebben beszerezhető

Lamberger és Társa

butorgyárosoknál

Üzlethelyiség: Debreczen. Gyárhelyiség: Szalka u. 5.

Gyárunkban mindennemű

butorok

megrendelésre rajz és tervek szerint elfogadtatnak.

Gyors és pontos kiszolgálást biztosítatik.

7 kh. b. sz.
1901

Zárt ajánlati versenytárgyalási hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város közkórházi bizottsága a közkórháznak ágy- és ruhanemű szükségletét, fűszeráru-anyag és fogyasztási cikkeket 1902. január hó 1-től számított 3 évi időtartamra vállalat útján kívánván biztosítani: azoknak szállítására zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.

A szállítási részletes feltételek a közkórházi gondnokságnál naponként d. e. 9-12-ig és d. u. 3-5 óráig megtekinthetők.

A szállítandó mennyiségért a közkórház jót nem áll, de akár több az előirányzatnál, akár kevesebb: ugyanazon árban lesz szállítandó.

Ajánlat akár külön, akár az összes cikkekre megtehető, — de csakis debreczeni kereskedők pályázhatnak, vászonneműekre kizárólag hazai gyártmányúval, — s egyéb anyag és fogyasztási cikkeket a lehetőségig hazánk ipari termékeivel. — A vászonneműekre ajánlatot tevők kötelesek előlegesen a kórházgondnokánál mintákat is beszolgáltatni. Miután előirányzati ár nincsen, ajánlatot tevők bánatpénzüket készpénzben vagy óvadék-képes értékpapirokban 1901. évi október hó 19-ik napjának délután 5 órájáig Debreczen sz. kir. város közkórháza gondnokságánál oly módon tartoznak letenni, hogy az az ajánlati összeg 5%-jának megfelelően. — Ezen bánatpénz a vállalat elnyerése esetén visszatartatik s biztosítékká egészítendő ki 10%-ra.

A zárt ajánlatok 1901. évi okt. hó 20-dik napjának déli 12 órájáig

Debreczen sz. kir. város közkórháza gondnokságánál adandók be. Később beérkezett vagy bánatpénz letételéről elismervénnyel fel nem szerelt ajánlat figyelembe nem vétetik.

A zárt ajánlatok 1901. évi okt. hó 21 napján délután 3 órakor fognak a városháza nagytanácstermében eszközöltetni, eredménye felett pedig a közkórházi bizottság döntend.

Debreczen, 1901. évi szept. 19.

A közkórházi bizottság.

10 darab

elsőrendű fiatal

bonyhádi

Fajtehén

eladó

a Felső Margitszigeten Budapesten.

E 10 tehén naponként 120 liter tejet ad, miről a vevő meggyőződhetik.

Bővebbet: KOHN SAMU és JOZSEF

Budapesten, Rottenbiller-utca 60.

Csemege szőlő eladás.

Kitünő chasselas

csemege szőlő

4-5 kilogrammos kosarakban kilogrammonként 15 krjával kapható az

Erzsébet szőlőtelep

elárusító helyiségében: Simonffy-u. I. sz.

Fogorvosi rendelésemet és svéd gyógytorna intézetemet

Széchenyi-utca 1. szám

(az emeleten)

helyeztem át.

Dr. Szász Adolf

orvos.

12016

1901

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa által ezennel közhírré tétetik, miszerint a város tulajdonát képező s a szomszédos Szovát hajdumegyei község határában fekvő 3536 Kat. holdat tevő ugynevezett „Hosszu és Veresszék” tagbirtokok az árverési feltételekben kitüntetett felosztásnak megfelelő részletekben is úgyszintén egy-egy tagban is az 1902. évi Október hó 1-től terjedő 12 évre árverésen, illetve zárt ajánlati tárgyalás után haszonbérbe ki fognak adni.

Az árverés megtartására, illetve a zárt ajánlatok tárgyalására a f. évi október hó 23. napjának d. e. 9^{1/2} órája a városház nagytanácstermében kitűzetik.

Miről az árverelni szándékozók és zárt ajánlattevők azzal értésittetnek, hogy az árverési, illetve zárt ajánlati feltételek a számvevőségél a hivatalos órák alatt megtekinthetők, és hogy kötelesek a kikiáltási ár 10% át árverelő az árverelő bizottság kezéhez, illetve a zárt ajánlattevők fenti 10%-ot vagy megfelelő óvadékot a város házi pénztáránál letenni, s a letéti jegyet a zárt ajánlathoz csatolni. A zárt ajánlatok f. évi október hó 22-ik napjának d. u. 5 órájáig a polgármesteri titkári hivatalnál leteendő. E határidőn túl érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Debreczen, 1901. Szeptember 16.

Városi Tanács.